

annefrank

videodagboek EXTRA

Bij de serie Anne Frank videodagboek zijn zeven educatieve extra's gemaakt die de afleveringen in context van de Jodenvervolging en Tweede Wereldoorlog plaatsen. Het is handig de EXTRA samen met de klas te bekijken en vervolgens aan de werkvormen te beginnen. De werkvormen zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen.

- 1 Leerlingen kijken samen de extra in de klas.
- 2 Leerlingen interpreteren zelf de historische bron(nen).
- 3 Leerlingen werken per vier aan een groepsopdracht.
- 4 Leerlingen bespreken klassikaal de denkvraag die aan het eind van de extra in beeld is.

Stap 1 SAMEN KIJKEN

Bekijk het informatie filmpje bij deze aflevering: EXTRA *Discriminatie*. Deze extra hoort bij aflevering 1 van het Anne Frank videodagboek.

Toen de nazi's in 1940 Nederland bezetten, werden Joden gediscrimineerd, vervolgd en uiteindelijk vermoord. Deze video vertelt het verhaal van de stapsgewijze uitsluiting waar de familie Frank mee te maken kreeg in die tijd. Hoe werkte deze en welke gevolgen had dat?

Stap 2 INTERPRETEREN

Leerlingen bekijken en interpreteren de historische bronnen. Bespreek hun bevindingen met de hele klas.

Bron: lijst met anti joodse maatregelen
Op deze lijst zijn verschillende anti-joodse maatregelen te lezen. vanaf september 1941 mogen joden in Nederland niet meer naar de bioscoop.

Bron: bioscoopkaartje
Sommige Joden organiseren daarom filmvoorstellingen thuis, ook de familie Frank. Anne en haar vriendin Jacqueline maakten echte kaartjes voor deze voorstellingen. Op het kaartje van de filmvoorstelling van zondag 1 maart 1942 dat Jacqueline bewaard heeft, staat de rij en haar stoelnummer. Het kaartje is zelfs afgestempeld.

Bron: foto filmset
Op deze foto is een fragment te zien uit het videodagboek van de filmavond die Anne bij haar thuis organiseerde.

Stap 3 GROEPSOPDRACHT

Werkwijze

- Deel de werkbladen en scharen uit
- Verdeel de klas in groepjes van 4
- Laat de groepjes ± 10 minuten aan de opdracht werken
- Bespreek plenair en vergelijk de verantwoordelijkheidslijnen met elkaar: Wat was de discussie in de groepjes?

Uitwerking groepsopdracht

Wie zijn er verantwoordelijk?
Voor de uitwerking van deze opdracht zijn meerdere opties mogelijk. Het gaat er bij deze opdracht om dat leerlingen nadenken over de verantwoordelijkheid van de verschillende daders.

Extra info over de verschillende daders

Adolf Hitler

Adolf Hitler was de 'Führer'. Onder zijn leiding werd de Jodenvervolging een feit.

Adolf Eichmann

Adolf Eichmann was een zeer goed organisator en was verantwoordelijk voor het transport van de Joden uit heel Europa naar de vernietigingskampen. Hij wist heel goed wat de Joden stond te wachten en was wat later werd genoemd een 'Schreibtischtäter' (misdadiger van achter zijn bureau).

Rudolf Höss

Höss wist en zag 'alles'. Hij stelde er een eer in om 'zijn' Auschwitz zo goed mogelijk te managen. Hij werd wel eens

EXTRA bij

Videodagboekaflevering 1
Mijn mooiste cadeau

Voor wie

Leerlingen onderbouw VO
(geschiedenis, burgerschap, mentoruur, maatschappijleer)

Duur

30 minuten

Thema's:

WOII, Jodenvervolging, discriminatie en verantwoordelijkheid

Vorm

Individuele en groepsopdrachten plus plenaire afsluiting

Benodigheden

Filmpje Extra *Discriminatie*
Werkbladen PDF (downloaden & afdrucken op 100%)
Scharen

Leerdoelen

Leerlingen zien dat de Jodenvervolging geen onafwendbaar proces was, maar dat het steeds ging om mensen die beslissingen namen (vaak onder druk van omstandigheden); Leerlingen denken na over de verschillende verantwoordelijkheden en daden die bijdroegen aan de Jodenvervolging.

TIP Bekijk ook het filmpje

► [Van dagboek naar camera!](#) samen met de leerlingen. In dit filmpje wordt uitgelegd hoe de serie tot stand is gekomen.

geraakt door wat hij zag, maar ging dan een stukje paardrijden om het nare gevoel kwijt te raken.

SS-bewaker Auschwitz

'Bevel is bevel' gold zeker voor de elite-soldaten van de SS. Zij zagen het als hun lot en taak om dit werk te doen. Verreweg de meesten van hen zijn nooit veroordeeld (80%)

Lid van de NSB

In Nederland collaboreerde zo'n 5 procent van de bevolking met de nazi's. Hieronder rekenen we ook burgers die lid werden van de Nationaal socialistische beweging. De Nederlandse politie-

ke tak van het Nationaal socialisme. De NSB had vooral aanhangers onder de middenklasse, middenstanders, ambtenaren en kleine boeren.

Een winkelier

Vanaf september 1941 kwam er een hele rits aan verboden die Joden uit het sociaal maatschappelijke leven moesten weren. Overal zag je de borden verboden voor Joden. Winkeliers werden vanaf.... verplicht de borden met 'verboden voor joden' in hun winkels te hangen. Er waren ook winkeliers die dat uit protest niet deden.

Een schooldirecteur

Op 9 juli 1941 kregen alle schoolhoofden het verzoek om een lijst samen te stellen van Joodse leerlingen. De rector van het gemeentelijk lyceum voor meisjes, waar Margot Frank op zat, leverde een week later een overzicht aan waarin stond welke leerlingen Joods waren. Zo had de nazi bezetter een overzicht om wie het ging. Na de zomer van 1941 werden Joden van school gestuurd en moesten zij naar aparte scholen voor joden. Er waren ook schooldirecteuren die weigerden dergelijke lijsten aan te leveren.

Anton Mussert

Als oprichter en leider van de NSB was Anton Mussert een fanatieke Nationaalsocialist. Hij werd na de bevrijding schuldig bevonden aan hoogverraad en ter dood veroordeeld.

Nederlandse politieagent

Politiemensen in Nederland waren in meer of mindere mate betrokken bij het oppakken van Joden. De meesten deden het met tegenzin, maar verzetten zich niet tegen hun opdracht. De gezagsgetrouwheid was groot.

Stoker op de trein naar Westerbork

Tot de grote treinstaking aan het einde van de oorlog reden alle treinen gewoon. Maar het personeel van de NS reed liever niet op de trein die Joden naar Westerbork bracht. Daarom kregen degenen die daar geen problemen mee hadden extra geld.

De Nederlandse Spoorwegen

De Nederlandse spoorwegen hebben, zonder protest, duizenden wagons ingezet waarmee mensen van Westerbork

naar de concentratie- en vernietigingskampen werden gedeporteerd: 107.000 mensen in totaal. Hiervan kwam er slechts 5.000 levend terug. De NS verdiende veel geld aan de transporten. In 2005 bood de toenmalig directeur van de NS hiervoor excuses aan. In 2019 volgde een compensatie in geld.

Stap 4 DENKVRAAG

Aan het eind van de EXTRA Discriminatie wordt er een vraag gesteld: We leven nu in een andere tijd. Maar welke groepen worden vandaag gediscrimineerd en door wie?

Bespreek deze vraag met de hele klas. Begin eerst met het bespreken in kleine groepjes en koppel daarna terug met de hele klas.

Neem vervolgens enkele voorbeelden die worden opgenoemd en probeer samen te benoemen wie hier verantwoordelijk voor zijn.

TIPS BIJ LESGEVEN OP AFSTAND

Van tevoren

Download het werkblad en de docentenhandleiding. Stuur je leerlingen het werkblad toe en geef hen duidelijke instructies wat je van hen verwacht. *Werk je allemaal op hetzelfde tijdstip aan de opdrachten? Welke opdrachten maak je alleen en welke in groepsverband? Hóe en via welk platform werk je samen? Hoeveel tijd heb je per opdracht? Hoe wil je dat zij na afloop het werkblad inleveren? Hoe communiceer je de antwoorden (te vinden in de DHL) op de opdrachten na afloop?*

Opdracht 1 en 2 (duur ± 15 min)

De eerste twee opdrachten zijn individueel te maken, leerlingen kunnen zelfstandig het filmpje kijken en de antwoorden op het werkblad invullen.

Indien technisch mogelijk kun je ervoor kiezen gezamenlijk te starten en het filmpje met elkaar te bekijken.

Opdracht 3 (duur ± 15 min)

Opdracht 3 is bedoeld als groepsopdracht. Je kunt twee dingen doen:

TIP Stel samen met de klas gespreksregels op voordat je begint. Hier kun je gedurende het gesprek naar verwijzen indien nodig. Denk aan: we zijn positief naar elkaar, luisteren naar elkaar, reageren inhoudelijk op elkaar.

TIP Als je meer wilt weten over hoe je als docent vooroordelen en (ervaringen met) discriminatie op een veilige manier bespreekbaar kunt maken in de klas, kun je deelnemen aan de online cursus ► [Begin bij jezelf!](#)

- 1 Je laat je leerling individueel aan de opdracht werken. De bevindingen bespreek je plenair, mits dit technisch mogelijk is.
- 2 Je laat hen in groepsverband werken. Bedenk in dit geval van tevoren hóe je leerlingen in groepsverband (twee of viertallen) wilt laten samenwerken.

Opdracht 4 (duur ± 15 min)

Opdracht 4 is bedoeld om gezamenlijk in de klas te bespreken. Hierbij een aantal suggesties:

- 1 Laat leerlingen individueel aan deze opdracht werken. Leerlingen denken na over de denkvraag en vullen hun antwoord online in.
- 2 Laat hen vervolgens een kort bericht/vlog/blog maken over de denkvraag. Ze kunnen hiervoor gebruik maken van voorbeelden uit de media of misschien hebben ze zelf wel iets meegemaakt wat ze willen delen of waren getuige van een discriminerende opmerking.
- 3 Start een gesprek over de denkvraag online: Wat is discriminatie en is het altijd makkelijk te herkennen?

► [Zie discriminatie en gelijke rechten](#)